

Definícia a obsah ďalšej dokumentácie ochrany prírody a krajiny a postup pri jej príprave a schvaľovaní

Schválené uznesením Porady vedenia Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky
č. 60 z 9. júna 2022
(aktualizácia dokumentu schváleného uznesením Porady vedenia Ministerstva životného
prostredia Slovenskej republiky č. 12 z 2. februára 2017)

Definícia a obsah ďalšej dokumentácie ochrany prírody a krajiny a postup pri jej príprave a schvaľovaní

I. Úvod

Uznesením vlády Slovenskej republiky č. 175 zo 16. apríla 2014 a následne dňa 28. októbra 2014 bol Európskou komisiou **schválený Operačný program Kvalita životného prostredia 2014 – 2020** (OP KŽP). Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (MŽP SR) ako riadiaci orgán pre OP KŽP pripravuje podklady pre jednotlivé výzvy na predkladanie žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku (ďalej len „výzva“) podľa schváleného harmonogramu výziev.

Predpokladom pre vyhlásenie výzvy na realizáciu ochranných opatrení je schválenie dokumentov starostlivosti o osobitne chránené časti prírody a krajiny (ďalej len „dokumenty starostlivosti“) v súlade s § 54 ods. 2 písm. b) a ods. 4 písm. a) až d) zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane prírody a krajiny“). Keďže pre väčšinu území európskej sústavy chránených území Natura 2000 a väčšinu chránených druhov ešte dokumenty starostlivosti neboli schválené (resp. sú v procese prípravy), bol v roku 2017 na základe návrhu sekcie ochrany prírody, biodiverzity a krajiny MŽP SR a po vzájomnej komunikácii so sekciou environmentálnych programov a projektov (SEPP) v rámci OP KŽP, špecifického cieľa **1.3.1 Zlepšenie stavu ochrany druhov a biotopov a posilnenie biodiverzity, najmä v rámci sústavy Natura 2000**, v rámci jeho aktivity **A. Dobudovanie sústavy Natura 2000 a zabezpečenie starostlivosti o sústavu Natura 2000 a ďalšie chránené územia (vrátane území medzinárodného významu), ako aj chránené druhy**, doplnený pojem „ďalšia dokumentácia“. Ide o pojem uvedený iba v OP KŽP. Keďže definícia pojmu „ďalšia dokumentácia“ ani náležitosti tejto dokumentácie nevychádzajú zo zákona o ochrane prírody a krajiny, bolo potrebné ich stanoviť samostatným dokumentom. Týmto bolo zo strany MŽP SR zabezpečené transparentné nastavenie podmienok pre všetkých žiadateľov o nenávratný finančný príspevok z OP KŽP.

Materiál **Definovanie ďalšej dokumentácie, určenie jej obsahu, ako aj postup prípravy a schvaľovania** bol **schválený uznesením Porady vedenia MŽP SR č. 12 z 2. februára 2017** a zverejnený¹. Následne boli priebežne zverejňované aj dokumenty ďalšej dokumentácie schválené ministrom životného prostredia².

Aktualizáciu materiálu pripravila sekcia ochrany prírody a biodiverzity MŽP SR (SOPaB) vzhľadom na novely predpisov na úseku ochrany prírody a krajiny a z nich vyplývajúce zmeny (napr. v spôsobe správy národných parkov), vzhľadom na schválenie nových dokumentov (prioritný akčný rámec financovania Natura 2000 na roky 2021 – 2027³, zásady starostlivosti o biotopy európskeho významu a druhy európskeho významu v územiach európskeho významu⁴), ako aj podľa skúseností aplikačnej praxe.

Po schválení bude materiál zverejnený pre využitie vo výzvach OP KŽP, resp. Programu Slovensko 2021 - 2027 ako aj pri posudzovaní žiadostí o nenávratný finančný príspevok v rámci vyhlásených výziev.

¹ <https://www.minzp.sk/ochrana-prirody/dalsia-dokumentacia-k-op-kzp/>

² <https://www.minzp.sk/ochrana-prirody/dalsia-dokumentacia-k-op-kzp/schvalena-dalsia-dokumentacia/>

³ <https://www.minzp.sk/natura2000/prioritny-akcny-ramec-financovania-natura-2000-slovenskej-republike/>

⁴ <https://www.minzp.sk/files/sekcia-ochranyprirodyakrajiny/natura2000/zasady-starostlivosti-2022.pdf>

II. Definícia ďalšej dokumentácie vo vzťahu k dokumentácii ochrany prírody a krajiny podľa platných právnych predpisov

Ďalšia dokumentácia pre aktivity A prioritnej osi 1, investičnej priority 3, špecifického cieľa 1.3.1 OP KŽP (ďalej len „ďalšia dokumentácia“) je **alternatívou k dokumentácii ochrany prírody a krajiny** vypracovanej a schválenej podľa **platných právnych predpisov** v oblasti ochrany prírody a krajiny, menovite dokumentov starostlivosti⁵, ktorými sú v rámci aktivity A program starostlivosti a program záchrany o chránené územia a/alebo o chránené druhy rastlín a živočíchov. Programy starostlivosti o chránené územia schvaľuje vláda Slovenskej republiky alebo okresné úrady v sídle kraja, programy starostlivosti, resp. programy záchrany chránených druhov schvaľuje MŽP SR. V oboch prípadoch je príprava uvedených dokumentov starostlivosti časovo i odborne náročná, najmä tam, kde ide o rozsiahle územia, kde sa vyžaduje vykonať terénny prieskum, vypracovať podrobnú analytickú časť a konzultovať navrhované ciele a opatrenia a potreby spolupráce so širokým spektrom zainteresovaných subjektov. Pri schvaľovaní programov starostlivosti o chránené územia sú spravidla potrebné opakované pracovné stretnutia a s tým súvisiace úpravy materiálu.

Preto v rámci prípravy OP KŽP bolo dohodnuté, že pre splnenie stanovených cieľov a indikátorov OP KŽP **bude umožnené realizovať ochrannárske opatrenia na základe schválených programov starostlivosti a programov záchrany, ako aj na základe ďalšej dokumentácie.**

Ďalšia dokumentácia je teda určená pre prípady, kedy nie je možné alebo nie je účelné vypracovať program starostlivosti, resp. program záchrany pre celé územie, ale v chránenom území je potrebné realizovať opatrenia pre druhy a biotopy európskeho významu na dosiahnutie ich priaznivého stavu a/alebo na zachovanie existujúceho stavu týchto biotopov a druhov európskeho významu. Rovnako je ďalšia dokumentácia určená aj pre prípady, ak sa vyžaduje alebo je plánovaná aktualizácia schváleného programu starostlivosti alebo programu záchrany, avšak aj v čase do jej schválenia je potrebné realizovať opatrenia pre druhy a biotopy.

III. Obsah ďalšej dokumentácie

Ďalšia dokumentácia pozostáva z opisu týchto častí:

1. **Projektové územie** – kód (v prípade území európskeho významu - ÚEV a chránených vtáčích území – CHVÚ), názov, výmera, kraj, okres, obec, obvodová hranica projektového územia v *.shp alebo *.tml a export .jpeg so zobrazením hranice ÚEV/CHVÚ s vyznačením projektového územia;
2. **Biotopy a druhy európskeho významu** (vrátane druhov vtáctva), ktoré sú predmetom ochrany v projektovom území, prípadne aj iné biotopy a druhy európskeho významu (podľa tabuľkového prehľadu v prílohe č. 1) - zoznam, celkový stav v rámci Slovenskej republiky (pri ÚEV aj v biogeografickom regióne) a v predmetnom ÚEV/CHVÚ, výskyt/výmera v predmetnom území, prípadne mapa;
3. **Problémy v projektovom území** – popis, odkaz na vplyvy a ohrozenia (v tabuľkovom prehľade v prílohe 2) a prípadne iné vplyvy;
4. **Navrhované riešenia** – popis opatrení potrebných na zachovanie alebo zlepšenie stavu druhov a biotopov⁶, časový rámec, zodpovednosť, účasť Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky (ŠOP SR) alebo správy národného parku, napr. formou partnerstva;

⁵ Podrobnosti k týmto dokumentom starostlivosti sú uvedené v § 54 ods. 5 až 9 zákona o ochrane prírody a krajiny a v § 26 ods. 1, 3, 4 6 a 7 vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 170/2021 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, resp. v jej prílohách č. 20, 22, 23 a 25.

⁶ Napr. obnova lokalít pre biotopy/druhy, manažment lokality, oprava a budovanie infraštruktúry potrebnej pre usmerňovanie návštevníkov v chránených územiach s cieľom zníženia negatívneho vplyvu na druhy a biotopy

5. **Navrhované opatrenia** pre jednotlivé biotopy a druhy európskeho významu v projektovom území. Opatrenia vyplývajú predovšetkým zo zásad starostlivosti o biotopy európskeho významu a biotopy druhov európskeho významu v územiach európskeho významu (v prílohe č. 3)⁷, a sú uvedené aj v zdrojoch informácií (v prílohe č. 4 predkladaného materiálu);
6. **Cieľový stav biotopov a druhov** európskeho významu (v prípade ÚEV na úrovni biogeografického regiónu a v rámci projektového územia) a očakávané prínosy/výsledky - výmera, na ktorej sa budú realizovať opatrenia pre biotopy európskeho významu a druhy európskeho významu; zlepšenie podmienok pre iné biotopy a druhy; zvýšenie výmery biotopu, zväčšenie populácie druhu a i.;
7. **Ďalšie relevantné informácie**, napr. presné odkazy na odborné publikácie, výskumy (a ich výsledky), odborné návrhy programov starostlivosti ai.;
8. **Meno a adresa spracovávateľa** ďalšej dokumentácie, stručná **informácia o prípadnom zapojení** vlastníkov, správcov alebo nájomcov dotknutých pozemkov už v štádiu prípravy ďalšej dokumentácie.

IV. Postup pre spracovanie a schvaľovanie ďalšej dokumentácie

Predkladatelia postupujú pri príprave a schvaľovaní ďalšej dokumentácie podľa nasledovných 5 krokov:

Prvým krokom je **preverenie, či** pre daný druh európskeho významu alebo chránené územia **nebol schválený dokument starostlivosti**. Prehľad tejto dokumentácie ochrany prírody a krajiny je možné vyhľadať v zdrojoch informácií uvedených v prílohe č. 4 predkladaného materiálu. V prípade pochybností spracovateľ ďalšej dokumentácie kontaktuje ŠOP SR. Ak už dokumentácia pre chránené územie alebo chránený druh bola schválená, nie je potrebné spracovať ďalšiu dokumentáciu a žiadateľ môže pripraviť projektový zámer na realizáciu schváleného dokumentu starostlivosti.

Druhým krokom je **sústredenie informácie** o projektovom území a jeho prírodných hodnotách podľa obsahu uvedeného v časti III predkladaného materiálu. Informácie o zdrojoch údajov k príprave ďalšej dokumentácie sú uvedené v prílohe č. 4 predkladaného materiálu. V prípade pochybností spracovateľ ďalšej dokumentácie kontaktuje ŠOP SR.

Tretím krokom je **spracovanie ďalšej dokumentácie** podľa obsahu uvedeného v časti III. Ďalšiu dokumentáciu spracúva ŠOP SR, správa národného parku (§ 65a a 65b zákona o ochrane prírody a krajiny) alebo odborne spôsobilá osoba (podľa § 55 zákona o ochrane prírody a krajiny).

Štvrtým krokom je **predloženie ďalšej dokumentácie na schválenie**. Vypracovaný dokument (podľa obsahu uvedeného v časti III) predkladateľ žiadosti o nenávratný finančný príspevok zašle na SOPaB.

Piatym krokom je **schvaľovanie ďalšej dokumentácie**. Ďalšiu dokumentáciu schvaľuje minister životného prostredia, pričom proces schvaľovania pozostáva z týchto častí:

spôsobených pohybom mimo vyznačených ciest a trás (napr. oprava erodovaných alebo poškodených chodníkov alebo ciest), budovanie a rekonštrukcia návštevnických centier nachádzajúcich sa v záujmovej lokalite alebo prezentujúce hodnoty záujmovej lokality, ai., v odôvodnených prípadoch aj výkup alebo zámena pozemkov.

⁷ **Zásady starostlivosti o biotopy európskeho významu a biotopy druhov európskeho významu v územiach európskeho významu** sú dokumentáciou ochrany prírody a krajiny podľa § 54 ods. 7 zákona o ochrane prírody a krajiny, schválenou uznesením Porady vedenia MŽP SR č. 24 z 3. marca 2022

- a) SOPaB v lehote do 30 dní od obdržania návrhu ďalšej dokumentácie vydá **stanovisko** (súhlas, nesúhlas s odôvodnením) na základe vyhodnotenia nasledovných skutočností:
- zameranie ďalšej dokumentácie na biotopy a druhy európskeho významu, ktoré sú prioritou podpory z OP KŽP (uvedené v prílohe č. 1 predkladaného materiálu);
 - miera, ktorou navrhované opatrenia prispievajú k naplneniu cieľov pre biotopy a druhy európskeho významu, ktoré sú prioritou podpory z OP KŽP;
 - odbornosť riešenia projektu (napr. primeranosť navrhovaných opatrení pre biotopy alebo druhy);
 - udržateľnosť aktivít pre ďalšie obdobie;
 - využiteľnosť ďalšej dokumentácie pri príprave dokumentácie ochrany prírody a krajiny podľa zákona o ochrane prírody a krajiny;
 - stanovísk dotknutých subjektov (kde sa to vyžaduje).

V prípade nesúhlasného stanoviska k návrhu ďalšej dokumentácie zašle SOPaB v lehote do 5 dní po vydaní nesúhlasného stanoviska list predkladateľovi s odôvodnením zamietnutia;

V prípade súhlasného stanoviska predkladá SOPaB ministrovi životného prostredia toto stanovisko spolu so samotným návrhom ďalšej dokumentácie na schválenie/neschválenie;

- b) SOPaB zašle predkladateľovi (a na vedomie SEPP) **písomnú informáciu** o schválení/neschválení ním predloženej ďalšej dokumentácie ministrom životného prostredia;
- c) SOPaB zabezpečí v lehote do 7 dní od schválenia ďalšej dokumentácie ministrom životného prostredia **zverejnenie schválenej ďalšej dokumentácie** na webovom sídle MŽP SR, ako aj na webovom sídle ŠOP SR tak, aby bola prístupná širokej verejnosti.

Zoznam príloh:

1. Prehľad biotopov európskeho významu, druhov európskeho významu a druhov vtáctva, ktoré sú prioritou pre podporu z OP KŽP⁸ a ich cieľový stav do roku 2030
2. Prehľad vplyvov a ohrození
3. Zásady starostlivosti o biotopy európskeho významu a biotopy druhov európskeho významu v územiach európskeho významu
4. Zdroje informácií

⁸ resp. plánovaná aj z Programu Slovensko 2021 - 2027